

Daruvonulás a szegedi Fehér-tavon

Bakacsi Gábor
természetvédelmi örkerületvezető

Az 1980-as évek közepén még a szegedi Fehér-tó alig pár száz darut vonzott. Akkor még a kardoskúti Fehér-tó 10-15 ezres darutömegnek adott ivóvizet és nyugodt, vadászatmentes pihenőhelyet. Aztán az aszályosabb években sokszor kiszáradt ősze teljesen a természetes szikes tó. Ilyenkor az éjszakázó darvakat a róókák kerülgették, támadásaikat fel-fel repülve próbálták kivédeni az éber madarak. Éjszaka is többször fellármáztak, majd szárnyra kaptak. Ennek ellenére többször találtak széttépet daru maradványokat a kollégák. Olyankor nem csak az elpusztult egyedek vesztesége a kár. A stressz, a fölös energiavesztés negatív hatással van az összes madárra.

A finnek által színes gyűrűvel és műholdas jeladóval ellátott példány tavaly őszi vonulásakor Litvániából a Hortobágyra 25 óra alatt ért le, 889 km elmozdulással. Ez 50km/órás sebesség esetén majdnem 18 óra repülés, de százás tempónál is 9 óra intenzív izommunka! Nincs elpocsékolni való energia, mert ha a tenger vagy a sivatag fölött fogy el az erő, akkora az a madár pusztulásához vezet.

A 100 km/órára van egy idei példa is: egy daru a horvátországi Split mellől az olaszországi Pescara-ra 2 óra alatt ért át, kb. egy Debrecen-Szeged távot teljesítve a Földközi tenger felett. Érdekes lenne ezt a meteorológiai adatokkal is összevetni. Vajon milyen volt a szélirány és mekkora a szélsébség?

A műholdas példányokat az interneten lehet követni: http://www.satelliittikurjet.fi/2008_kurjet_engl.html

Fehér-tavi Ornitológiai Tábor
Beszámoló 2008/IV

Ezért van nagy jelentősége a védett területeknek: nemzeti parkoknak, tájvédelmi körzeteknek, Natura 2000 területeknek.

Ezeken a területeken állami segítséggel élőhely átalakításokat, kezeléseket végeznek, megteremtve egyes fajoknak az optimális feltételeket.

A szegedi Fehér-tó már évtizedek óta mesterséges halastórendszerként „üzemel”. A halászati technológiából adódóan őszi lehalászásakor 1-1 tó vizét az Algyői-főcsatornán keresztül leeresztik.

A lecsapolás alatt levő tómeder már 30-40 cm-es vízmélységével alkalmas a darvaknak, ludaknak, más parti madaraknak is. A teljesen száraz tófenékben is vannak gödrök, amelyekben marad víz az iváshoz, fürdéshez.

Az iszap pedig a legelszántabb rókát sem csábítja a kúszásra. A vidra sem tudja csendben belopni a csapatokat, s talán ezért nem is próbálkozik.

Itt nem találtunk még ragadozó által megfogott daru tetemet.

Jeladó a háton

Inkább civilizációs ártalmak, pl. csávázott vetőmag, vagy vezetéknek repülés a fő veszély, de ez a halastórendszeren kívül fenyeget és elsősorban ködös időben.

Fehér-tavi Ornitológiai Tábor
Beszámoló 2008/IV

A Fehér-tó esetében a XI.-XII.-XIII tavak az ideális és megszokott éjszakázó helyek, de az Algyői főcsatornától délre levő tavakban is szoktak pihenni, ha jó a vízszintjük. Reggel Sándorfalva - Dóc térségi szántókra húznak ki.

Fehér-tavi Ornitológiai Tábor
Beszámoló 2008/IV

Főleg kukorica tarlókon szedik össze a kombájnnal elszórt szemeket, de az őszi vetéseken is legelnek, illetve állati eredetű táplálékot is fogyasztanak: rágcsálókat, rovarokat, férgeket. Délután-este húznak be éjszakázni. Ha a szántók közti csatornák szárazak, akkor előfordul, hogy nappal is bejönnek inni, majd újra kihúznak.

Ősszel szeptember végén jelennek meg az első csapatok. Pár száz, majd október közepére általában 1-3 ezerre emelkedik. November második felére már 10-20 ezer is lehet.

Az utóbbi 3 évben kb.25000 volt a csúcslétszámuk. Aztán a fagyokkal, vagy a komolyabb havazással lecsökken a számuk, elvonulnak. Viszont volt már, hogy karácsonyig is kitartott 1-200 példány.

Tavaly a „Matti” nevű példány fittyet hányt a szakirodalomra és a Vajdaságban vészelt át a viszonylag enyhe telet. Megspórolt 2-3 ezer km repülést Észak-vagy Közép-Afrikáig. Márciusban aztán elsőként tudott visszatérni a költőterületre és választhatott a jó helyek közül.

Tavasszal nincs akkora tömeg a Fehér-tavon, legföljebb 1-2 napot időznek kisebb csapatokban ott.

Ősszel az E 5-ös főút 157-es kilométer szelvényénél leágazó bekötőút végén található Beretzk Péter Kilátótoronyból lehet megfigyelni a ki és behúzó csapatokat. Ez szabadon látogatható.

Jeladó a lábon

Szakvezetéssel a KNP Igazgatóság munkatársaival vagy az MME szervezésében is van lehetőség megtekinteni Sándorfalva felől e páratlan természeti jelenséget. Csütörtöki napokon megpróbáljuk pontosan számlálni az este behúzó állományt. Ezt minden jelentős élőhelyen elvégzik a természetvédelmi őrszolgálat tagjai. Esetenként MME tagok is besegítenek.

2008-ban az alábbi daru létszámokat észleltük

2008. 09. 25	35 pd
2008. 10. 02	400 pd
2008. 10. 09	650 pd
2008. 10. 23	4 500 pd
2008. 10. 30	5 000 pd
2008. 11. 06	12 000 pd
2008. 11. 13	21 000 pd
2008. 11. 20	10 300 pd
2008. 11. 27	12 000 pd
2008. 12. 04	6 500 pd
2008. 12. 11	6 500 pd
2008. 12. 18	2 300 pd
2008. 12. 25	4 500 pd
2008. 12. 31	2 500 pd

A fényképek a természetvédelmi őrszolgálatnál rendszeresített géppel készültek, a jeladós darvak képei az internetről lettek letöltve: www.birdpix.nl honlapról.

Szeged, 2008. december 31.